

Erhvervslivets indspil til Miljø- og Fødevareministeriets nye fælles Kemiindsats 2018-2021

Dansk erhvervsliv anvender kemi på utallige måder til fremstilling af alle typer af produkter. En dansk kemiindsats skal understøtte virksomhedernes arbejde og dermed et samfund i vækst og balance.

Vi ønsker, at kemiindsatsen de kommende fire år overordnet fokuserer på 6 temaer:

1. EU og international kemikalieregulering skal styrke markedet og sikkerheden
2. Forebyggelse og vejledning skal være i fokus
3. Styrket kontrol og håndhævelse skal være fokuseret på risici og markedsforhold
4. Information til forbrugere skal være nuanceret og give tryghed
5. Cirkulær økonomi skal have fokus på hele værdikæden
6. Forskning og substitution skal styrke innovation

Bred politisk enighed omkring kemi-politikken

Indledning

Kemikalieindsatsen 2014-2017 har været et eksempel på, hvordan det i Danmark kan lade sig gøre at opnå bred politisk enighed om emner, der er af vital betydning for samfundet, og derefter effektivt gennemføre de planer, der afsættes midler til. Aftalen var ambitiøs, men har opfyldt sit formål; at sikre, at den grønne omstilling tog endnu et skridt videre med fokus på, at en høj beskyttelse af miljø og sundhed godt kan forenes med vækst og innovation.

Konkret har Kemikalieindsatsen 2014-2017 sat mange initiativer i gang, lige fra kontrol af forbrugerprodukter til børn, substitutionspartnerskabet over etableringen af Kemikalieforum til ministerens internationale kemi-konference i november 2016. Aftalen indeholdt således både jordnære tiltag og fremadskuende initiativer, der har været med til at fremhæve Danmark som et land, der tager ansvar både nationalt og internationalt.

I 2017 udløber den eksisterende kemikalieindsats, og i 2018 udløber Fødevareforlig 3. Det er besluttet at samle initiativerne på kemikalie- og fødevareområdet i en ny fælles indsats.

Vi skal gribe muligheden og med en ny fælles indsats bygge videre på de mange gode initiativer og resultater fra 2014-17 planen, så vi får skabt en kemikalieregulering med et højt beskyttelsesniveau, der samtidig styrker den danske konkurrence- og innovationsevne.

Med dette indspil er det vores hensigt at drøfte udgangspunktet for nye initiativer samt at komme med konkrete forslag til nye veje til en balanceret regulering og håndhævelse, der virker.

Som noget nyt skal den nye kemikalieindsats indbygge en metode så effekten af initiativerne kan blive vurderet. Erhvervslivet bidrager gerne til at belyse effekter af indsatsen.

Kemi som problemløser

Vores samfund kan ikke hænge sammen uden den kemi, der samtidig kan medføre en risiko for at gøre skade på mennesker og natur. Det er et paradoks, vi som erhvervsliv og samfund må forholde os til. I erhvervslivet skal vi anvende kemien, så vi får løftet det dobbelte samfundsansvar; at skabe produkter, der kan løse de opgaver, som skal til for, at et højteknologisk samfund kan fungere samtidig med, at der ikke gøres skade på mennesker og miljø.

Det gælder produkter hele vejen fra den meget avancerede elektronik, vi anvender i sundhedssektoren, til det legetøj, vi

Kemikalier skal anvendes med omtanke

giver til vores børn, og til mere jordnære ting som den mad, vi spiser, og de rengøringsmidler, vi anvender.

Der er altid plads til forbedringer, og de kommer trin for trin efterhånden, som vi bliver klogere. Det bør være muligt at skabe regulering af kemikalier, der skaber et højt beskyttelsesniveau, der samtidig styrker konkurrenceevnen og innovationen.

Virksomhederne skal ikke skræmmes til udlandet

Vi skal beskytte det marked, vi har opbygget i EU, og ikke skræmme vores egne virksomheder til lande uden for EU, hvor der er anderledes regler for miljøbeskyttelse. Det gavner hverken samfundsøkonomien og ønsket om flere arbejdspladser og mere velfærd eller miljø og sundhed.

Medierne har en negativ tilgang til kemi

Kemi som udfordring

I Danmark og en række andre medlemslande i EU er "kemi" desværre blevet ensbetydende med noget negativt – som noget, der skal undgås. Produkter lanceres som "fri for kemi" eller "naturlige". Nyhedsartikler, der fokuserer på skadelige effekter fra kemiske forbindelser, skaber kortvarigt masser af opmærksomhed og efterlader en tvivl hos forbrugerne om, hvorvidt de produkter der er på det danske marked er sikre at anvende.

Vi har aldrig vidst så meget om kemiske stoffer og deres virkning, som vi gør i dag. I løbet af det 20. århundrede fandt man løsninger, der umiddelbart fungerede fint, men som senere viste sig at have uheldige utilsigtede virkninger. I dag har virksomhederne i Danmark og Europa en tilgang til produktion, der er båret af frivillige initiativer, miljøledelsessystemer og tilpasning til markedets forventninger baseret på ny forskningsbaseret viden, innovation og lovgivning.

Ansvarlighed er vejen frem

Virksomheder, der vil have en plads på markedet, må være ansvarlige. Hvis man vil producere eller importere produkter til Europa, er der både generelle regler og produktspecifikke krav at forholde sig til. Sådan skal det være.

Gensidig anerkendelse er afgørende

1. EU og international kemikaliereregulering - skal styrke markedet og sikkerheden

Det er vigtigt, at fødevarekontaktmaterialer og kemiske stoffer og blandinger reguleres i EU, da handlen er international. National lovgivning har samlet set flere negative konsekvenser end positive for både virksomheder og forbrugere. Det er i Danmarks interesse at arbejde for fælles regler, en ensartet implementering og håndhævelse på tværs af hele EU, så vi sikrer et effektivt og sikkert indre marked.

Europæiske virksomheder har løst en stor opgave via REACH

Med vedtagelsen af den fælles europæiske kemikaliereregulering, REACH, skete der i 2007 et stort skifte i tilgangen til lovgivningen for produktion og anvendelse af kemikalier. I 2018 indtræffer den sidste deadline for registrering af kemiske forbindelser, som ønskes markedsført i EU. Betydningen af det kan ikke overdrives. Det er en enorm opgave, der således vil være løst af europæiske virksomheder, og det vil være første gang i

verdenshistorien, at så stor en mængde sundheds- og miljødata for kemiske forbindelser vil være samlet ét sted.

**Miljø- og Fødeva-
reministeriet skal
sikres tilstrækkel-
ge ressourcer**

Danmark har kun få virksomheder, der kan defineres som kemiproducenter i klassisk forstand, men stort set alle virksomheder i Danmark vil være omfattet af REACH eller andre fælleseuropæiske sektorspecifikke lovgivninger, der regulerer anvendelsen af kemiske forbindelser. Derfor er det utroligt vigtigt, at vi i Danmark sætter ressourcer af til at deltage i udformningen af de fælles EU-regler.

Vi har som erhvervsliv i Danmark tillid til, at de danske myndigheder udvælger de fokusområder, det giver mest mening at bruge ressourcer på i europæisk sammenhæng. Vi har på det seneste set, at en række danske tiltag har båret frugt i europæisk sammenhæng. Vi har behov for, at den kemikaliereregulering, der er nødvendig, bliver forankret i EU.

Eksempel

Begrænsningsforslaget for de fire ftalater, som nu er meget tæt på vedtagelse i Kommissionen, er et eksempel på, at et lille medlemsland kan få stor indflydelse. Denne sag er særlig vigtig for erhvervslivet i Danmark, fordi der for nogle år siden var dansk national særlovgivning på vej, som ville have haft en negativ effekt på det danske marked.

Forslag

- Miljø- og Fødevareministeriet skal sikres tilstrækkelige ressourcer til at påvirke og i visse tilfælde drive EU-arbejdet.
- Der skal allokeres ressourcer til overvågning af TRIS-notifikationssystemet systematisk på miljø- og fødevarerområdet og herunder til at kommentere andre medlemslandes nationale særtiltag, der i visse tilfælde har en ødelæggende effekt på det indre marked.

**REACH er ressour-
cekrævende for båd-
e virksomheder og
myndigheder**

Forbedring af REACH-virkemidler

Med REACH har vi fået en meget ambitiøs og ressourcekrævende lovgivning, både for virksomheder og myndigheder. Virksomhederne bruger mange kræfter på at tilvejebringe den nødvendige dokumentation for stoffernes virkninger og formidling af information op og ned i værdikæden. For myndighederne er der behov for at lægge ressourcer i det europæiske arbejde med at implementere og evaluere samt opstille fælles vilkår og begrænsninger for de særligt problematiske stoffer.

Det er en stor udfordring for europæiske virksomheder og borgere, at godkendelsesordningen kun regulerer anvendelse af kemikalier i produktion i EU. Godkendelsesordningen hvor man som virksomhed ansøger om fortsat anvendelse af et kemikalie, der er blevet forbudt, har vist sig at være en yderst besværlig og omkostningstung opgave at løse for de virksomheder, der ikke kan finde egnede alternativer til kemikalierne.

Forslag

- Produkter produceret i og uden for EU skal ligestilles ved at finde en løsning på det problem, at godkendel-

sesordningen kun gælder for kemikalier, der anvendes i en produktion i EU. Danmark skal løbende udnytte de muligheder, der er for at komme med forslag, som kan løfte opgaven.

- Danmark skal bidrage med viden til EU-reguleringen, så godkendelsesordningen kan forenkles og blive mere strømlinet, særligt for små og mellemstore virksomheder.
- Godkendelse af anvendelse af kemiske stoffer skal kunne gives for en længere periode, end det er tilfældet i dag. Det skal være muligt at opnå godkendelse i 15 år i flere tilfælde for de processer, hvor det grundet stoffets tekniske egenskaber ikke er muligt at substituere inden for en overskuelig tidsramme.
- De danske myndigheder skal fokusere på at stille forslag til begrænsningsbilaget, som det er sket med de fire plastblødgørere for nyligt, således at produkter produceret i og uden for EU ligestilles.

Biocider

Biocider omfatter midler til desinfektion og konservering samt midler mod skadevoldende insekter, rotter, svampe mv. Hverken virksomheder eller samfund kan undvære biocider. Biocidforordningen er omfattende og kompliceret. I takt med at flere produktområder bliver omfattede af godkendelsespligt, bliver udfordringerne med forordningen tydeligere.

Godkendelsesprocessen er lang og kompliceret. Det kan tage op til to år at få et produkt godkendt og endnu længere for et aktivstof. Samtidig er omkostningerne til at tilvejebringe det nødvendige grundlag for ansøgningen og gebyrer høje.

Ansøgningsprocessen for biocider er kompliceret

Nogle producenter og brugere er ikke opmærksomme på de krav, som forordningen stiller for de produkter, som de producerer eller aftager. Derfor er der en risiko for, at den nødvendige ansøgningsproces ikke kommer i gang tids nok til, at produkterne kan forblive på markedet. Miljøstyrelsen har proaktivt og med brancherne gennem biocidpanelet søgt at informere virksomhederne.

Andre - især mindre - virksomheder opgiver på forhånd. Små virksomheder bliver derfor afhængige af større leverandører, der kan levere godkendte aktivstoffer og registrerede produkter.

I nogle tilfælde har et biocid afgørende betydning for en nicheproduktion eller et mindre erhverv, men producenten af biocidproduktet vælger ikke at ansøge om godkendelse til denne anvendelse, fordi anvendelsen kun fylder lidt i den samlede afsætning af produktet, og biocidproducenten derfor vurderer, at det ikke er økonomisk lønsomt.

Hvis paletten af mulige aktivstoffer indskrænkes, så øges risikoen for udvikling af resistens over for de tilbageværende tilfaldte aktivstoffer. Dertil kommer, at befolkningens eksponering overfor de (få) tilbageværende stoffer øges, idet der vil være flere produktgrupper, der anvender de samme aktivstoffer.

Eksempel

MIT-sagen er et godt eksempel, idet antallet af mennesker, der udviklede MIT-allergi blev kraftigt øget, da stoffet gik fra at være anvendt af blandt andet malingindustrien til også at blive godkendt til brug i kosmetikindustrien.

Innovationen er truet

Der er en risiko for, at behovet for biocider i produkter og artikler ikke kan opfyldes efter afslutningen af EU's revurderingsprogram for aktivstoffer, samt at innovation og dermed tilgangen af nye aktivstoffer bremses grundet godkendelseskravene i biocidforordningen.

I EU's revurderingsprogram for biocider genvurderes de enkelte aktivstoffer et for et, men den bedste beskyttelseffekt opnås oftest ved en kombination af biocider. Derfor er det vigtigt ved vurderingen af aktivstoffer til den enkelte produkttype, at der tages overordnet hensyn til behovet for et tilstrækkeligt antal midler.

Forslag

- Det skal sikres, at industrien også efter gennemførelsen af revurderings-programmet har de nødvendige biocider til rådighed og at godkendelsesordningen for aktivstoffer ikke udgør en barriere for innovation.
- Myndighederne skal proaktivt og i samarbejde med brancherne informere virksomhederne om kommende krav til godkendelse af biocider.
- Myndighederne skal aktivt medvirke til at løse problemer, der opstår for danske virksomheder, som har behov for biocider til mindre anvendelser, når biocidproducenten ikke selv ansøger om godkendelse til disse anvendelser.
- Danmark skal arbejde for, at EU's godkendelses- og registreringsordning tager større hensyn til de økonomiske og administrative vilkår, der kendetegner helt små virksomheder, som søger godkendelse og registrering af aktivstoffer og produkter.
- Det skal sikres, at processen for revurdering og godkendelse ikke får den afledte effekt, at der udvikles resistens i skadeorganismer, og at befolkningen i højere grad eksponeres for de samme stoffer, hvilket kan øge risiko for at blive disponeret for allergi over for de pågældende stoffer.
- Den eksisterende tilskudsordning, der gør det nemmere for SMV'er at komme ind på markedet og få godkendt produkter, der er mindre belastende for miljø og sundhed, foreslås videreført. Den bør annonceres i tide, så flere virksomheder får mulighed for at ansøge.

Nationale særregler skader markedet

Fødevarekontaktmaterialer (FKM)

Der er behov for fælles EU-regler for alle fødevarekontaktmaterialer, herunder fluorerede forbindelser, trykfarve og mineralolie i pap og papir. Det vil være til gavn for både forbrugerne og erhvervet. I fravær af fælles EU-regler kan enkeltlande føle sig foranlediget til at udarbejde egne regler, hvilket fører til et uensartet og uigennemskueligt kontrol- og beskyttelsesniveau samt øgede omkostninger for virksomhederne.

Alle fødevarekontaktmaterialer skal reguleres på en tydelig og i praksis anvendelig måde, så det ikke overlades til virksomhederne selv at finde ud af, hvordan det dokumenteres, at et produkt er sikkert, dvs. lever op til artikel 3 i forordning 1935/2004, hvor det fremgår, at fødevarekontaktmaterialerne ikke må afgive bestanddele til maden, der udgør en fare for sundheden. Manglen på tydelige og fælles europæiske krav til dokumentationen gør det vanskeligt for virksomhederne at stille krav til deres leverandører.

Forslag

- De ressourcer, der allokeres til området, skal primært bruges på at arbejde for fælles EU-regler for fødevarekontaktmaterialer – i første omgang særligt for pap og papir. Støtte til regeringens indsats på EU-området skal have prioritet i ministeriets forskningsbaserede myndighedsberedskab.
- Danmark skal bidrage aktivt til den kommende evaluering af forordning 1935/2004, særligt med henblik på at få fastsat EU-krav til overensstemmelseserklæringer for alle materialetyper, samt at der fastlægges fælles retningslinjer for udformningen af disse.
- Der skal være øget fokus på vejledning og guidelines fra myndighederne som helt centrale redskaber for at sikre, at flest mulige virksomheder overholder lovgivningen, f.eks. i forhold til analysemetoder, migrationsgrænser og begrebsdefinitioner.

2. Forebyggelse og vejledning skal være i fokus

For alle virksomheder gælder det, at det er meget mindre omkostningstungt at forebygge en potentiel klage fra en kunde, end det er at skulle rydde op og genskabe tillid, når skaden er sket. Det samme gør sig gældende i forhold til overholdelse af lovgivning på miljø- og fødevareområdet. Derfor har alle ansvarlige virksomheder stor interesse i at følge med i, hvordan lovgivningen ser ud, og hvilke tiltag det er relevant at implementere for at sikre overholdelse.

Forslag

- Myndighederne skal fortsætte med at lave gode vejledninger, der umiddelbart kan anvendes hos virksomhederne.

- Myndighederne skal fastholde dialogbaseret markeds-kontrol som grundlæggende princip for at skabe klarhed om regler.

Åben dialog er fort-sat vejen frem

Samarbejde med interessenter

Vi er meget tilfredse med den åbne dialog, det er muligt at føre i Danmark imellem de forskellige interessenter på de områder, der relaterer sig til kemi. De dialog- og samarbejdsfora, der eksisterer i regi af Miljø- og Fødevareministeriet, er med til at sikre, at der ikke opstår misforståelser i fortolkning af lovgivning og håndhævelse. Vi er af den overbevisning, at eksempelvis uheldige nationale grænseværdibestemmelser på fødevarekontaktområdet ville have været undgået, hvis vi som erhvervsliv var blevet inddraget endnu mere.

Eksempel

Fødevarestyrelsen indførte i 2016 en vejledende grænseværdi for fluorforbindelser i fødevarekontaktmaterialer, der er så lavt sat, at ikke engang papir lavet af helt ny træmasse kan efterleve den, grundet baggrunds niveauet.

Konstruktiv dialog i Kemikalieforum

Kemikalieforum, som er etableret under den eksisterende kemiindsats, består af repræsentanter fra både myndigheder, industri, arbejdstagere og grønne NGO'er. Den sammensætning har givet mulighed for fælles videndeling, konstruktiv dialog og en opnåelse af konsensus imellem organisationer, der ikke altid er enige. Miljøstyrelsen har faciliteret forummet på forbillig vis.

Under DI's formandskab fik Kemikalieforum afsendt et fælles brev til Kommissionen, hvor man adresserede en række områder, hvor der kan skabes bedre kemikalierregulering på EU-niveau. Brevet var overraskende for mange europæiske aktører, da man ikke tidligere havde set et lignende initiativ med en så bred opbakning fra forskellige aktører.

Forslag

- Der skal fortsat sikres midler og ressourcer til afholdelse af større informationsmøder eller mindre dialogfora i forhold til de udfordringer, der opstår inden for væsentlige områder. Herunder risikobekendtgørelsen, REACH, CLP, fødevarekontaktmaterialer, kosmetik eller biocider.
- Kemikalieforum skal videreføres og skal fortsat have sit primære fokus på at bygge bro til fælles holdninger på kemikalieområdet. Kommissariatet kan med fordel revideres, så der bliver større fokus på at udbrede viden og kendskab til kemikalielovgivning og de muligheder, der findes omkring substitution og vejledning. Miljøstyrelsen skal bruge Kemikalieforum til at teste nye tiltag i forhold til vejledning.
- Vi foreslår, at Kemikalieforum diskuterer og kommer med anbefalinger til, hvordan man kan sammensætte en ordning, der gør det muligt for embedsmænd at komme i praktik hos virksomheder. Der er brug for, at em-

bedsmænd opnår større viden omkring virksomheders rammevilkår for at fremme dialogen.

3. Styrket kontrol og håndhævelse - skal være fokuseret på risici og markedsforhold

Kemikalier handles på tværs af grænser

Handel med kemikalier sker på tværs af EU's indre og ydre grænser, og det stiller store krav til tilsynssamarbejdet i EU.

I dag samarbejder landene og udveksler information, blandt andet igennem RAPEX, for at opnå en fælles forståelse for udfordringerne og for at få ensartet tilgang til tilsyn. Koordinationen af medlemslandenes håndhævelsesindsatser skal forbedres.

Kemikalieinspektionen i Miljøstyrelsen har i flere år deltaget aktivt i flere europæiske kemikalietsynsnetværk for at øge fokus på kontrol og samarbejde på europæisk plan.

Eksempel

Plymouth University analyserede i 2015 indholdet af metaller i maling på legeredskaber på 50 sydengelske legepladser, hvoraf nogle var under 10 år gamle. De fandt blykoncentrationer op til 40 gange anbefalede værdier samt koncentrationer af chrom, antimon og cadmium, der var højere end forventet¹.

Der er behov for særlig indsats med e-handel og import – herunder med produkter produceret uden for EU.

E-handel og import er en udfordring

Ifølge Miljøstyrelsens rapport om "Kemikalier i forbrugerprodukter importeret fra lande uden for EU" er langt størsteparten af de artikler, som indeholder "ulovlig kemi", importeret fra lande uden for EU. I takt med at E-handel og import bliver mere og mere udbredt, komplicerer det mulighederne for at sikre, at de danske og europæiske forbrugere ikke udsættes for kemiske stoffer, som europæisk lovgivning forbyder anvendelsen af. Derudover skaber det unfair konkurrencevilkår for de europæisk producerende virksomheder, som lovgivningsmæssigt skal leve op til helt andre krav end dem, der producerer uden for EU.

Eksempel

Konserveringsmidlet MI, som fra februar 2017 blev forbudt at anvende i "leave-on" produkter som f.eks. cremer, hårvoks og deodoranter, kan stadig findes i produkter, der sælges gennem både danske og udenlandske webshops.

Salget af kosmetik og plejeprodukter via e-handel er stærkt stigende. E-handlen med kosmetik og personlig pleje steg 6 pct. fra 2015 til 2016. 30 pct. af e-handlen sker i udenlandske webshops.

¹ <https://www.plymouth.ac.uk/news/playground-paints-should-be-closely-monitored-to-reduce-potential-danger-to-public-health>

Forslag

- Kontrol på kemikalieområdet skal i højere grad sam- tænkes med andre virkemidler for at give virksomhe- derne størst mulig støtte og vejledning til at overholde lovgivningen.
- Danmarks håndhævelsesindsatser skal styrkes med flere ressourcer, og det skal sikres, at Danmark bidrager ak- tivt til de fælles europæiske kontrolværktøjer, herunder det fælles system til hurtig information omkring pro- blematiske produkter, RAPEX.
- Der er behov for en særlig indsats omkring artikler, der importeres fra lande uden for EU – med særligt fokus på E-handel og import, som er direkte til forbrugerne. Indsatsen skal iværksættes som en fokuseret håndhæ- velsesindsats med prioriterede midler – også på tværs af EU. Endvidere skal kommunikationen til forbrugerne tilpasses, så de opnår forståelse for udfordringerne og kan agere i den.
- Miljøstyrelsens tilsynskampagner skal tilrettelægges, så også produkter solgt via webshops inddrages.

Information og vej- ledning er en svær opgave

4. Information til forbrugere - skal være nuanceret og give tryghed

Nuanceret forbrugerrettet information om kemi er en rettighed for befolkningen og en pligt for myndighederne. Vi anerkender, at det har været en svær opgave for både myndigheder og virk- somheder at løfte. Gennem mange år har den offentlige debat om kemi mest handlet om fare for miljø og sundhed, hvilket har medvirket til voksende utryghed i befolkningen.

I takt med at der via øget forskning er kommet mere viden og mere lovgivning på området, bliver der taget hånd om de uøn- skede stoffer. Trods større sikkerhed vokser bekymringen alli- gevel. Dette paradoks skal tages alvorligt og håndteres.

I den nuværende Kemikaliehandlingsplan nævnes der, ”at man skal finde nye veje til at informere forbrugerne omkring kemi- kalier”. Det har ført til, at man søsætter digitale løsninger som apps, der gør det muligt for forbrugere at scanne produkter ef- ter strekkoder og ingredienslister, men på bekostning af saglig og nuanceret information om den faktiske risiko.

I den kommende kemiindsats må nuanceret og saglig informa- tion baseret på risiko og ikke fare, prioriteres, så forbrugerne kan hjælpes til trygge valg.

Debatten er præ- get af farekom- munikation

Debatten om kemi i produkter i Danmark er præget af fare- kommunikation, som er let at videreformidle i pressen og på sociale medier. Det kan betyde, at forbrugerne får en meget en- sidig information om kemi i produkter og styrker den frygt, som forbrugerne i forvejen har på området unødigt.

En nuanceret tilgang til kemikaliedebatten er derfor en nødvendighed, hvis samfundet og forbrugerne skal blive trygge i deres hverdag. Debatten skal også vise, at virksomhederne også arbejder ansvarligt med kemikalier i de markedsførte produkter. Deres arbejde med substitution og udvikling af nye produkter med en bedre miljø- og sundhedsmæssig profil og ressourceeffektive løsninger skal fremhæves, og at dette arbejde bidrager til vækst til gavn for hele samfundet. Endvidere skal fokus på kemiske stoffers nytteeffekter udbredes, så viden og større forståelse bliver en del af debatten.

Forslag

- Miljøstyrelsen og Fødevarestyrelsen skal tage en endnu mere aktiv rolle som formidler af nuanceret og saglig viden til forbrugerne og resten af samfundet, som beror på både fare og risici, så forbrugerne kan tage et oplyst valg på et nuanceret grundlag.
- Danmark skal arbejde for, at de kemiske stoffer, man finder problematiske i forhold til miljø og sundhed, håndteres i EU, og at anvendelsen af nationale ”stoflister” ophører.
- Industrien og myndigheder skal gå sammen og sikre, at den information, der er tilgængelig for forbrugerne, er saglig og korrekt. Der skal tages hånd om ukorrekte anprisninger.
- Miljøstyrelsen og Fødevarestyrelsen skal have tilført øgede ressourcer til at tage en mere aktiv rolle i kampen mod misinformation om kemiske stoffer og de produkter de indgår i, i pressen og på nettet og prioritere hurtigt at tilbagevise åbenlyst forkerte påstande, der floterer på sociale medier.
- Der skal oprettes en ordning eller E-learningplatform, hvorfra virksomheder kan opnå kompetencer til at håndtere leverandørstyring i forbindelse med import og E-handel i forhold til REACH-informationspligten.

5. Cirkulær økonomi og ressourceeffektivitet - skal have fokus på hele værdikæden

Kemikaliregulering og genanvendelse er en udfordring

Cirkulær økonomi og genanvendelse af ressourcer er vigtige dagsordener, som har stor indflydelse på erhvervslivet og lovgivningens rammer i EU såvel som i Danmark. Fokus er særligt på genbrug og genanvendelse af eksisterende ressourcer samt på at designe fremtidens produkter til at kunne indgå i materialeflowet igen. Jo mere, der skal genanvendes, des større er behovet for viden om de kemiske stoffer i de enkelte eksisterende produkter herunder også kemiske råvarer.

Det er udfordrende og ressourcekrævende at identificere indholdsstofferne i mange eksisterende produkter. En kvalificeret undersøgelse af enkelte produkter vil gøre processen så dyr, at det hurtigt ikke vil kunne betale sig økonomisk at genanvende

materialet. Det er teknisk muligt at indkapsle genanvendt materiale imellem nye materialer, hvis der er tvivl om indholdet af uønskede stoffer. Det betyder imidlertid, at stofferne fortsat får en levetid i et nyt produkt og ikke udfases. Dette skal håndteres, så det stadig er muligt for virksomhederne at efterleve informationsforpligtelsen i artikel 33 i REACH, og så detailhandlens krav imødekommes.

Som led i pakken om cirkulær økonomi vil EU-Kommissionen i løbet af efteråret 2017 offentliggøre et katalog over mulige tiltag om samspillet mellem affald-, produkt- og kemikalielovgivningen.

Udfordrende, når affald bliver til ny råvare

EU-Kommissionen har udsendt et roadmap omkring grænseflader imellem affald, kemi og produktion, hvor en række problemstillinger skal søges løst. Herunder utilstrækkelig information om uønskede stoffer i affald, det er oplagt at genanvende, og de juridiske udfordringer, der kan være, når affald ophører med at være affald og bliver til ny råvare. EU-Kommissionens arbejde vil således adressere nogle af de nævnte problemstillinger, men sideløbende skal vi i Danmark arbejde videre med både lovgivningssanering og teknologiudvikling for at understøtte EU-Kommissionens visioner.

Eksempel

I Kommissionens roadmap for EU's plaststrategi beskrives de grundlæggende udfordringer med plast. Herunder at plastproduktion har en høj afhængighed af fossile råvarer, så EU-Kommissionen ønsker bl.a. at styrke arbejdet med bioplast, at øge plastgenanvendelsen, og at udledning af plastaffald til miljøet skal begrænses globalt.

Forslag

- Der er behov for en forholdsvis hurtig afklaring af, hvor grænserne går i afvejningen af hensynet til kemi vs. resourcer. Lige nu bliver genanvendelsesmarkedet sat på stand-by for visse typer af materialer, da der ikke er klare linjer på området.
- Det anbefales, at Danmark aktivt påvirker Kommissionens arbejde med at fastsætte klare og realistiske retningslinjer for krav til problematisk kemi i genanvendelsen.
- Danmark skal bidrage til udarbejdelsen af EU's plaststrategi. Rammerne skal sættes for at fremme cirkulære forretningsmodeller, hvor der skabes incitament til at indsamle det anvendte plast, så der dannes closed loops, så vil vi på længere sigt ikke have så diffus en spredning af anvendt plast.

6. Forskning og substitution skal styrke innovation

Danske forskningsinstitutioner leverer løbende en stor mængde ny viden om kemiske stoffers påvirkning af menneskers sundhed og miljøet. Det skal de blive ved med, men det ville

være gavnligt, hvis nogle af ressourcerne også blev brugt til problemløsende forskning.

Forskning i nye materialer er grundlaget for den innovation, der skal til for at løse de udfordringer i forhold til kemi, der identificeres af EU's medlemslande og EU's ekspertpaneler. Dette er væsentligt for, at producenterne ønsker at samarbejde i projekter og investere i nye løsninger.

I forhold til cirkulær økonomi og genanvendelse er det vigtigt, at projekterne fokuserer på en affaldstype inden for et markedsområde, hvor der er danske producenter, gerne med tradition for produktudvikling.

Cirkulær økonomi har skabt fornyet fokus på substitution

Al kemiregulering medfører øgede krav til substitution af uønskede stoffer i artikler nu og fremadrettet. Det stiller krav til producenterne, store som små, der skal tilpasse deres produkter, uden det går ud over egenskaber og teknisk kunnen. Øget genanvendelse og cirkulær økonomi skaber også et fokus på indholdet af kemiske stoffer i de enkelte produkter, som der skal arbejdes for at tilpasse ved et samarbejde på tværs af hele leverandørkæden. Gennemførelse af substitutionsprojekter er en tung udfordring for mange virksomheder, som derfor oftest varetages af de helt store producenter.

Kemi i Kredsløb skal synliggøres yderligere

Det er derfor nødvendigt at støtte og samarbejde med virksomhederne i denne proces med viden, økonomi og rådgivning. Kemi i kredsløb har været et fornuftigt partnerskab med fokus på substitution. Partnerskabet skal videreføres, men justeres. Det er nødvendigt at få mere fokus på f.eks. cirkulær økonomi og genanvendelse af kemikalier. Det er nødvendigt, at partnerskabet bliver væsentligt mere synligt for virksomheder og samfundet. Partnerskabet skal i større grad fokusere på kommunikation end hidtil. Det er vigtigt, at denne type partnerskaber fortsætter og udvikles, hvor vidensdeling på tværs og rådgivning er i fokus.

Forslag

- Målrettede substitutionsprojekter skal fokusere på ideer, der har potentialet til at sætte en standard. Det er vigtigt, at der er en vis volumen og markedsøkonomisk værdi i den materialetype, der arbejdes med.
- Der skal udvikles innovative substitutionsprojekter, som sigter på at skabe nye materialer eller produkter, der ikke hindrer affaldsgenbrug og samtidig styrker erhvervslivet forretningsmæssigt. Hvis det er muligt, skal repræsentanter fra hele leverandørkæden være til stede.